

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Факультет суспільно-гуманітарних наук та права
Кафедра соціології та філософії

Затверджено на засіданні кафедри соціології та філософії

завідувач кафедри

Л.В. Афанасьєва

протокол № 2 від 02.09.2024 р

Робоча програма ОК СОЦІОЛОГІЯ ПРАЦІ І УПРАВЛІННЯ

Назва курсу <i>Нормативний/вибірковий</i>	Соціологія праці і управління нормативний
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Бакалавр 054 Соціологія
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2024-2025/ 8 семестр / 4 курс
Викладач	Чичановський І. О.
Профайл викладача	https://fsusgum.mdpu.org.ua/kafedra-sotsiologiyi-ta-filosofiyi/sklad-kafedry-sotsiologiyi-ta-filosofiyi/chychanovskyj-igor-oleksijovych/
Контактний телефон	+38 050 486 06 02
Е-mail:	chichanovskiy08@gmail.com
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Богдана Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=5260
Консультації	Онлайн-консультації: через систему ЦОДТ МДПУ ім. Б. Хмельницького що п'ятниці з 10 ⁰⁰ до 11 ⁰⁰ .

АНОТАЦІЯ

Соціальні зміни в усіх сферах життєдіяльності, спричинені демократизацією і переходом до ринкової економіки посттоталітарних суспільств, зумовили підвищення попиту на соціологічні знання, актуалізували розвиток соціологічної науки. Масштаби перетворень у сфері виробничих відносин від вимагають пильної уваги до теоретичного та практичного засвоєння соціологічних методів виміру та аналізу соціально-трудових процесів. Дане завдання покликана виконати дисципліна «Соціологія праці та управління».

Навчальна дисципліна «Соціологія праці та управління» є однією з базових складових освіти майбутнього соціолога. Це важливий компонент циклу соціально-гуманітарних дисциплін, які вивчаються студентами освітнього ступеня «бакалавр» зі спеціальності 054 «Соціологія». Важливість вивчення дисципліни виходить з того, що соціальні зміни в усіх сферах життєдіяльності та особливо у сфері праці, які викликані переходом до ринкової економіки, обумовили підвищення попиту на соціологічні знання. Це вимагає пильної уваги до навчання соціологічними методами вимірювання і аналізу соціально-трудових процесів усіх спеціалістів, які пов'язані з управлінською діяльністю. Тому в процесі набуття необхідних знань та навичок, передбачених освітньо-кваліфікаційними характеристиками відповідних фахових напрямів дуже важливим постає завдання надання.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Головною **метою** вивчення соціології праці та управління є поглиблене ознайомлення з теоретичними витоками соціології праці та управління в контексті становлення світової соціології. Формування навичок соціологічного аналізу дасть змогу студентам поглибити розуміння специфіки предмету; основних теоретико-соціологічних ідей і поглядів, що склалися у сучасній соціології праці та управління; оволодіти основними соціологічними поняттями і категоріями, що відіграють засадничу роль у вивченні виробничих процесів в сучасному суспільстві.

Відповідно до мети визначаються основні **завдання навчальної дисципліни**:

- оволодіти основними поняттями та категоріями соціології праці та управління на рівні відтворення і тлумачення для практичного застосування та втілення в процесі майбутньої професійної діяльності;
- сприяти засвоєнню теоретичних уявлень про соціальні процеси пов'язані з працею та управлінням;
- ознайомити з науковими підходами до аналізу сучасних проблем виробничих відносин;
- допомогти студентам усвідомити сутність соціології праці та управління;
- сприяти розвитку здатності встановлювати причинно-наслідкові зв'язки у функціонуванні інститутів праці та управління;
- сформувати у студентів інтерес до самостійного творчого осмислення дисципліни «Соціологія праці та управління» і потребу до прогнозування наслідків процесів, що відбуваються у виробничій сфері;
- здійснити виховання національної культури та патріотизму;
- стимулювати прагнення до постійного здобуття нових знань у вивченні теоретичних засад функціонування суспільства.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

1. Інтегральна компетентність.

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері соціології, що передбачають застосування основних соціологічних теорій і методів та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов

2. Загальні компетентності:

ЗК 05 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)

ЗК 06 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

ЗК 09 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології

ЗК11 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

ЗК13 Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь яких інших проявів недоброчесності.

3. Спеціальні компетентності:

СК 02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій

СК 03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в громадянському суспільстві України та в світовій спільноті в цілому

СК 09. Здатність аналізувати суспільні рухи, організації, використовуючи теоретичний потенціал парадигм колективної поведінки, мобілізації ресурсів, ідентичності

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Результати навчання (РН)

РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.

РН02. Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.

РН04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціально-культурних, економічних, політичних явищ у контексті професійних задач.

РН14. Аналізувати статистичні дані, суспільні рухи, організації, використовуючи теоретичний потенціал парадигм колективної поведінки, мобілізації ресурсів, ідентичності.

SOFT-SKILLS, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

1. Комунікабельність
2. Критичне мислення
3. Прийняття рішень
4. Творчість
5. Переконавання
6. Відкритість до критики

КОМПЕТЕНТНОСТІ, НАПРАВЛЕНІ НА ДОСЯГНЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

1. Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх;
2. Сприяння побудові миролюбного і відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку

ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вид заняття	Лекція	Семінарське заняття	Самостійна робота	Всього (годин, кредитів)
Кількість годин денна форма	16	28	76	120/4

Підсумковий контроль – екзамен

ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Під час занять вітається активне включення здобувачів в обговорення, виконання практико-орієнтованих завдань, дотримується студентоцентризований підхід до здобувачів. При оцінюванні враховується пізнавальна активність, креативність здобувачів, глибина засвоєного матеріалу.

Завдання викладач надає наприкінці заняття, а також висвітлює на сторінці Центру дистанційних освітніх технологій.

При опануванні курсу слід дотримуватись академічної доброчесності. Роботи повинні бути оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування (в т.ч. із використанням мобільних девайсів), втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності є підставою незарахування роботи викладачем. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувач повинен повторно виконати роботу. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування (наприклад, сервіс центру дистанційних освітніх технологій).

Здобувачі вищої освіти можуть брати участь у Проєкті сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) <https://nuwm.edu.ua/sp/akademichnadobrochesnistj> Здобувачі мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Освітній процес під час військового стану здійснюється у синхронно-асинхронному форматі з обов'язковим дотриманням безпекового режиму під час повітряних тривог.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем (модулів)	Кількість годин (денна форма)				Рекомендована література
	Л	ПР	СР	ВСЬОГО	
Тема 1. Історія становлення і розвитку соціології праці і управління як науки.	2	4	9	15	1-18
Тема 2. Організаційні утворення в сфері праці.	2	4	10	16	1-18
Тема 3. Адаптація в сфері праці.	2	4	9	15	1-18
Тема 4. Мотивація та стимулювання праці.	2	4	10	16	1-18
Тема 5. Конфлікти в сфері праці.	2	2	9	13	
Тема 6. Поняття зайнятості.	2	2	10	14	1-18
Тема 7. Трудові ресурси ринку праці в Україні: соціальні характеристики.	2	4	10	16	1-18
Тема 8. Методи вивчення ринку праці і зайнятості.	2	4	9	15	1-18
Усього	16	28	76	120	

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Тема 1. Історія становлення і розвитку соціології праці як науки.

Причини виникнення соціології праці. Основні етапи розвитку соціології праці. Розвиток і формування основних наукових підходів і шкіл до розуміння поняття «праця». Предмет соціології праці. Праця як самостійний соціальний організм. Основна проблематика соціології праці. Основні категорії, якими оперує дисципліна.

Тема 2. Організаційні утворення в сфері праці.

Структура організаційних утворень: професійно-кваліфікаційна, функціональна, демографічна та соціально-психологічна. Згуртованість як найважливіша соціологічна характеристика об'єднань в сфері праці. Поняття соціально психологічного клімату. Критерії класифікації трудових колективів: критерій власності, критерій видів праці, організаційні зв'язки, час існування тощо.

Тема 3. Адаптація в сфері праці.

Поняття адаптації. Соціальна адаптація і як взаємодія людини із соціальним середовищем. Види адаптації: професійна, організаційна, адаптація до загальнокультурних і специфічних норм і цінностей, соціально-психологічна, матеріально-побутова адаптація, дезадаптація. Стадії трудової адаптації: ознайомлення, пристосування, асиміляція, ідентифікація.

Тема 4. Мотивація та стимулювання праці.

Визначення понять “потреба”, “інтерес”, “цінність”, “мотив” і “мотивація”. Види мотивів трудової діяльності: домінуючі та фонові, рангові, реальні, демонстративні та захисні. Змістовні теорії мотивації: ієрархія потреб за А.Маслоу, модель Д.МакКлелланда. Процесуальні теорії мотивації: теорія очікувань та теорія справедливості. Поняття стимулювання праці. Матеріальне стимулювання та матеріальні стимули: грошові та негрошові. Заробітна плата та її функції.

Тема 5. Конфлікти в сфері праці. Поняття конфлікту в сфері праці. Класифікація, причини поширення і виникнення. Лідерство і керівництво. Механізми попередження і способи врегулювання.

Тема 6. Поняття зайнятості.

Основні види зайнятості. Гнучка зайнятість. Підприємництво як вид самозайнятості. Нерегламентована зайнятість та її види. Зайнятість у домашньому господарстві.

Тема 7. Трудові ресурси ринку праці в Україні: соціальні характеристики.

Соціальна структура ринку праці в Україні. Формування трудових ресурсів. Пошук оптимальної професійної структури населення. Безробіття: причини поширення і способи врегулювання.

Тема 8. Методи вивчення ринку праці і зайнятості.

Опитувальні методики. Метод спостереження. Особливості використання якісних методів дослідження в сфері праці. Використання вторинних даних

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1	Підготуйте тези на тему “Значення соціально психологічний клімату в трудовому колективі”
2	Напишіть есе на тему "Матеріальне стимулювання та матеріальні стимули: грошові та негрошові. Заробітна плата та її функції.” .
3	Підготувати доповідь на тему :”Нерегламентована зайнятість та її види”

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Що зумовило виникнення соціологічної праці?
2. Які основні етапи розвитку соціології праці?
3. Як змінювалися наукові підходи до розуміння поняття «праця»?
4. У чому виникає предмет соціології праці?
5. Чому працю можна розглядати як соціальний організм?
6. Які основні проблеми досліджує соціологія праці?
7. Назвіть ключові категорії соціології праці.
8. Які структурні складові організаційних утворень у сфері праці?
9. Як професійно-кваліфікаційна структура працює на трудові колективи?
10. Що таке соціально-психологічний клімат у колективі?
11. Як ваша згуртованість трудового колективу?
12. Які критерії класифікації трудових колективів ви знаєте?
13. У чому виникає функціональна структура трудових організацій?
14. Як демографічні чинники впливають на трудові колективи?

15. Що таке адаптація у сфері праці?
16. Які основні види адаптації вашої?
17. Як професійна адаптація володіє ефективністю працівника?
18. Які стадії трудової адаптації ви знаєте?
19. У чому відмінність між соціально-психологічною та матеріально-побутовою адаптацією?
20. Що таке дезадаптація і які її слідки?
21. Як організація сприяють адаптації працівників?
22. У чому різниця між поняттями «мотив» і «мотивація»?
23. Які основні види мотивів трудової діяльності?
24. У чому суть теорії потреб А. Маслоу?
25. Як модель МакКлелланда пояснює мотивацію праці?
26. Які основні процесуальні теорії мотивації?
27. Що таке стимулювання праці?
28. Який вид матеріального стимулювання використання?
29. Які функції виконують заробітну плату?
30. Що таке конфлікт у сфері праці?
31. Як класифікуються трудові конфлікти?
32. Які основні причини виникнення конфліктів у трудових колективах?
33. У чому відмінність між лідерством і керівництвом?
34. Які механізми передумання трудових конфліктів?
35. Як можна врегулювати трудові конфлікт
36. Як своє поняття зайнятості?

37. Які основні види зайнятості вашої?
38. Що таке гнучка зайнятість і які її переваги?
39. У чому особливості підприємництва як форми самозайнятості?
40. Що таке нерегульована зайнятість і які її основні види?
41. Яке значення має зайнятість у домашньому господарстві?
42. Яка структура ринку праці в Україні?
43. Як формуються трудові ресурси в Україні?
44. Чому важливо шукати оптимальну професійну структуру населення?
45. Які основні причини безробіття в Україні?
46. Які є способи регулювання безробіття?
47. Які опитувальні методики аналізу ринку праці?
48. У чому особливості методу спостереження в соціології праці?
49. Як ефективні методи дослідження у сфері праці?
50. Яку роль торгують вторинні дані у вивченому ринку праці?

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.	Лекції-дискусії, опрацювання наукових текстів/досліджень, створення ситуацій пізнавальної новизни, аналітичний метод, виконання індивідуальних навчальних завдань, самостійна робота студентів	Поточний контроль: усне опитування, оцінювання виконання самостійних завдань/проектних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування,
РН02. Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.	Лекції-дискусії, пояснення, спостереження, кейс-стаді, моделювання	Поточний контроль: усне опитування, оцінювання

	ситуацій, виконання індивідуальних навчальних завдань, аналітичний метод, методи інтерактивного навчання	виконання самостійних завдань/проектних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування
РН04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціально-культурних, економічних, політичних явищ у контексті професійних задач.	Лекції-дискусії, пояснення, спостереження ,кейс-стаді, самостійна робота студентів, виконання індивідуальних завдань, аналітичний метод, моделювання ситуацій	Поточний контроль: усне опитування, оцінювання виконання самостійних завдань/проектних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування
РН14. Аналізувати статистичні дані, суспільні рухи, організації, використовуючи теоретичний потенціал парадигм колективної поведінки, мобілізації ресурсів, ідентичності.	Лекції-дискусії, проблемний виклад, пояснення, кейс-стаді, аналітичний метод, створення ситуацій пізнавальної новизни аналітичний метод, методи інтерактивного навчання	Поточний контроль: усне опитування, оцінювання виконання самостійних завдань/проектних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ФОРМ І ВИДІВ КОНТРОЛЮ

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/> та «Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/>.

Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та оцінювання самостійної роботи. Робота здобувачів на навчальних заняттях оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладач визначає види самостійної роботи здобувачам. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковий контроль знань – вид контролю, який проводиться наприкінці навчального семестру у формі екзамену, раліку/диференційного заліку.

Загальний бал (ЗБ) з освітнього компонента складається з суми балів, отриманих за навчальну, самостійну роботу та підсумковий контроль знань.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи (КР), загальний бал рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР) / 2$, де $ЗБ\text{ ОК} = 100$ балів; $КР = 100$ балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено проходження навчальної практики (НП), загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + НП) / 2$, де $ЗБ\text{ ОК} = 100$ балів; $НП = 100$ балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи та проходження навчальної практики, загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР + НП) / 3$, де $ЗБ = 100$ балів; $КР = 100$ балів; $НП = 100$ балів.

	Бальна-накопичувальна система здобувача з освітнього компонента		
Види навчальної діяльності здобувача, які підлягають оцінюванню	Робота на навчальних заняттях (максимальний сумарний бал – 30):	Блок 1	Блок 2
	Блок 1		
	Творче завдання: Визначення понять “потреба”, “інтерес”, “цінність”, “мотив” і “мотивація”	5	
	Підготовка і захист завдання: Підготуйте презентацію, де на конкретних прикладах з історії соціології праці покажете концепцію розвитку в контексті трансформації пострадянського простору.	5	
	Підготуйте Есе на тему: Класифікація, причини поширення і виникнення конфліктів у сфері праці	5	
	Блок 2 <i>Підготуйте питання для наступних групових дискусій. Підготовка може включати створення презентацій, доповідей (5-7 хв), повідомлень, написання есе, розробка/створення проблемних питань, публічна інтерпретація результатів навчальної рефлексії та критичного мислення матеріалу</i>		
	Соціальна адаптація і як взаємодія людини із соціальним середовищем. Види адаптації: професійна, організаційна, адаптація до загальнокультурних і специфічних норм і цінностей, соціально-психологічна, матеріально-побутова адаптація, дезадаптація		5
	Підприємництво як вид самозайнятості. Нерегламентована зайнятість та її види. Зайнятість у домашньому господарстві.		5

	Особливості використання якісних методів дослідження в сфері праці. Використання вторинних даних		5
	Разом	15	15
	Самостійна робота студента (максимальний сумарний бал – 30):		
	”Підготуйте тези на тему “Значення соціально психологічний клімату в трудовому колективі”		10
	Напишіть есе на тему "Матеріальне стимулювання та матеріальні стимули: грошові та негрошові. Заробітна плата та її функції.”		10
	Підготувати доповідь на тему :”Нерегламентована зайнятість та її види”		10
	Підсумковий контроль: іспит (максимальний бал – 40)		40
	Загальний бал (максимальний бал – 100)		100

Оцінювання видів навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Підготовка і захист завдання	Максимально 5 балів: 5 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, 4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, 3 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, 1-2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат. 0 балів – відповідь відсутня
Творчі завдання/Практико-орієнтовані завдання	Максимально 10 балів: 9-10 балів - завдання виконане самостійно, повністю без допомоги викладача; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності; демонструє високий рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ; здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 8 балів - завдання виконане повністю з використанням літератури, запропонованої викладачем; має

	високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає інформаційні джерела до рекомендованих, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності, демонструє високий рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, частково здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 6-7 балів - завдання виконано без допомоги викладача, але відзначається неповнотою викладу думок; уміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки, може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних і нестандартних навчальних ситуаціях, демонструє достатній рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов не вдається 5 балів – завдання виконано з допомогою викладача й відзначається неповнотою викладу думок; не завжди вміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки; може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал лише у стандартних навчальних ситуаціях; демонструє посередній рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 3-4 балів - завдання виконано фрагментарно після консультації з викладачем або під його керівництвом; усвідомлює недостатній обсяг інформації, виявляє розуміння висновків з певного питання; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу, демонструє низький рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 2-3 балів - завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією не сформовані; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань; більшість передбачених завдань не виконано 0-1 балів - необхідні завдання, передбачені навчальною програмою не виконані; не має елементарних умінь працювати з навчальною інформацією, необхідні практичні вміння і навички не сформовані
Науково-пошукові завдання	Максимально 10 балів: 9-10 балів - завдання виконане самостійно, повністю без допомоги викладача; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності; демонструє високий рівень професіоналізму у доборі практичних вправ; здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 8 балів - завдання виконане повністю з використанням літератури, запропонованої викладачем; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає інформаційні джерела до

	рекомендованих, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності, демонструє високий рівень професіоналізму у доборі практичних вправ, частково здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 6-7 балів - завдання виконано без допомоги викладача, але відзначається неповнотою викладу думок; уміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки, може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних і нестандартних навчальних ситуаціях, демонструє достатній рівень професіоналізму у доборі практичних вправ 5 балів – завдання виконано з допомогою викладача й відзначається неповнотою викладу думок; не завжди вміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал лише у стандартних ситуаціях; демонструє посередній рівень професіоналізму у доборі практичних вправ 3-4 балів - завдання виконано фрагментарно після консультації з викладачем або під його керівництвом; усвідомлює недостатній обсяг інформації, виявляє розуміння висновків з певного питання; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу, демонструє низький рівень професіоналізму у доборі практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи 2-3 балів - завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією не сформовані; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань; більшість передбачених завдань не виконано 0-1 балів - необхідні завдання, передбачені навчальною програмою не виконані; не має елементарних умінь працювати з навчальною інформацією, необхідні практичні вміння і навички не сформовані
--	--

Підсумковим контролем на освітньому компоненті є залік, на його складання надається 40 балів. Залік включає 2 теоретичні питання (максимально оцінюється в 20 балів), практичне завдання (максимально оцінюється в 20 балів).

Критерії оцінювання підсумкового контролю:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	Оцінювання теоретичного питання, практичного завдання	За 40 бальною шкалою
Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями	відмінно	9-10	36-40

– з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.			
Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	Добре	8	33-35
Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.	Добре	6-7	30-32
Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.	задовільно	5	27-29
Початковий рівень Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.	задовільно	3-4	24-26
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.	Не зараховано (з можливістю повторного складання)	2-3	21-23
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	0-1	1-20

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі	Оцінка	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової	для заліку

види навчальної діяльності	ECTS	роботи, практики, диференційованого заліку	
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C	Добре	
64-73	D	Задовільно	
60-63	E	Задовільно	
35-59	F X	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ОТРИМАНИХ В НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>

Викладач надає здобувачам актуальну інформацію про підвищення рівня професійної підготовки та можливе перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. такі рекомендації надаються здобувачам на сторінках освітніх компонентів на цодт, а також в whats app групах.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Вакуленко С.М. Соціологія праці: навчально-методичний посібник. Київ: Знання, 2008. 262 с.
2. Варга Н.І. Економічне самозабезпечення студентів Центрально-Східної Європи (на основі соціологічного дослідження). Тези доповідей 4-го конгресу соціологічної асоціації України «Трансформація соціальних інститутів в інформаційному суспільстві» (Харків, 28-29 жовтня 2021 р.). Харків: Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна, 2021. С.234-236
3. Варга Н.І. Інституціоналізація соціальних практик неформальної зайнятості населення в транзитивному суспільстві: монографія. Ужгород: ТОВ «РІКУ», 2020. 288 с.
4. Гетьманенко Ю.О., Кушнарєнко О.П. Вплив глобалізації на розвиток ринків праці країн: міграційний дискурс. Ринок праці і зайнятість населення. 2020. №1. С.20–25
5. Кулицький С. Проблеми розвитку ринку праці в Україні. Україна: події, факти, коментарі. 2017. № 21. С.56–69
6. Лукашевич М.П. Соціологія праці: навчальний посібник. Київ: Либідь, 2004. 440 с.
7. Лукашевич М.П. Лукашевич О.М. Шандор Ф.Ф. Соціологія економіки: підручник. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2021. 294 с.
8. Огаренко В.М., Малахова Ж.Д. Соціологія праці: навчальний посібник, Запоріжжя: Гуманітарний університет ЗІДМ, 2005. 218 с.
9. Орос О.Б., Афанасьєв Д.М. Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної роботи студентів

- спеціальності 054 «Соціологія». Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2021. 22 с.
10. Перепельчук Т.В. Соціологія праці: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2011. 234 с.
11. Праця України у 2021 році: стат. збірник. Київ: Державна служба статистики. 2022. 281 с.
12. Сульженко Л.С. Організація роботи дистанційних працівників в умовах коронавірусної пандемії. Ринок праці і зайнятість населення. 2020. №2 С.50–55
13. Стан сучасного українського суспільства: цивілізаційний вимір/ За ред. М.О.Шульги. Київ: Інститут соціології НАН України, 2017. 198 с.
14. Український ринок праці: імперативи та можливості змін: колективна монографія / за наук. ред. І.Л. Петрової, В.В. Близнюк; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». Електронні дані. Київ, 2018. 356 с.
15. Галузеві соціології в умовах глобальних змін і суспільних трансформацій / упоряд. А.О.Петренко-Лисак, В.В.Чепак. Київ: Каравела, 2017. 307 с.
16. Лукашевич М., Туленков М., Яковенко Ю. Соціологія. Основи загальної, спеціальних і галузевих теорій: підручник. Київ: Каравела, 2017. 544 с.
17. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: навчальний посібник. Київ: МАУП, 2004. 464 с.
18. Незадекларована праця в Україні: характер, масштаби та шляхи її подолання. Проект ЄС-МОП, квітень 2018 р. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---lab_admin/documents/projectdocumentation/wcms_630069.pdf

Інтернет ресурси

1. <http://www.socd.univ.kiev.ua/PUBLICAT/index.phtml> бібліотека філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
2. <http://www.psylib.kiev.ua> – електронна бібліотека «psylib» (психологія, філософія, релігія, культурологія, методологія та ін.).
3. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html> – електронна бібліотека кафедри політології філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
4. <http://www.philosophy.ua> – сайт Українського філософського фонду.
5. <http://dialogs.org.ua/ua/> – «Діалог.UA» (інформаційний ресурс, орієнтований на суспільний діалог з проблем стратегії розвитку України, стимулюванні дискусій, які б допомогли віднайти шляхи до встановлення соціально-політичного консенсусу щодо образу майбутнього країни, її місця та місії у світі).
6. The Oxford Handbook of Transnational Feminist Movement [https:// www.acadcmia.edu/32843l65/rhe](https://www.acadcmia.edu/32843l65/rhe) The Oxford Handbook of Transnational Feminist movements.
7. Democracy Index 2020: <https://www.ciu.eom/n/campaigns/democracy-index-2020/>